

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CL. De æbrietate, quę opponitur sobrietati.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](#)

¶ Ad hanc sequidem Martini obiectionem non oportet respondere, tum quia literare dicit, secundum conditionem perfectam, & non dicit absolute, quod potius vini impedit a perfecta sapientia. Unde hoc non est salutare doctrinam, quasi peritentiam ut ardens fons, sed sua obiectio est manifesta diuinitus contextus: cum quia etiam si auctio non subiungit illa verba, Secundum conditions personarum &c. ex quo dixerat, qd hoc requiritur in aliquibus, tamen se preferuerat ab uniuersitatem & communione. Prodebat ergo acquisitionis sapientiae perfecte abstinentia a vino aliquibus, quibus solleat abstinere a iuino non est bonum superrogationis, sicut item, & alia huiusmodi. Et per oppositum talibus non abstinere a iuino nocet, sicut non iuuenire, qd impedit progressum ad perfectam sanitatem, qui beati pacifici, qui filii Dei vocabuntur.

¶ Super Questionis 149. Articulum quartum.

In articulo quarto cunctum questionis dubium occurrit ex eo, qd non bene ratio, quare senibus, episcopis, & regibus, specialiter indicitur sobrietas magis, quam iuuenibus, & mulieribus signatur: quoniam iuuenibus, & mulieribus opus est sobrietate & proper concupiscentias, & proper rationem, & operationem. Senibus autem proper operationem tantum, male ergo uideretur distinctione illa rationum assignata.

¶ Ad hoc dicuntur, quod distinctione, & ratio est optimi, si formular intelligantur. Communis necessitas, quippe sobrietatis in omnibus est proper communem operationem rationis, scilicet proper usum rationis, ut patet ex ipsa sobrietatis natura. Sed loquendo de

Quandoq; autem ex parte aliorum, qui ex hoc scandalizatur.

¶ AD PRIMVM ergo dicendum, qd sapientia potest haberi dupliciter. Vno modo, fm modum cōēm, prout sufficit ad salutem: & sic non requiritur ad sapientiam habendam, qd aliquis a vino omni abstineat, sed qd abstineat ab immoderato vnu iuini. Alio modo, fm quandam perfectiōnē gradū: & sic requiritur in aliquis ad pfecte sapientiam percipiendam, qd iuino a iuino abstineant, fm conditions quarundam personarum, & locorum.

¶ AD SECUNDVM dicendum, qd Apostolus non simpliciter dicit bonū esse abstinenre a iuino, sed in eaſi, in quo ex hoc aliquis scandalizatur.

AD TERTITM dicendum, qd Chfs retrahit nos a quibusdam, sicut iuino illicitis: a quibusdam vero sicut ab impedimentis pfectio-nis. Et hoc mō retrahit aliquos a vino pp studiū perfectionis, sicut a diuitijs, & alius huiusmodi.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum sobrietas magis requiratur in maioribus personis.

AD QUARTVM sic proceditur. Vf qd sobrietas magis requiratur in maioribus personis. Seneclus enim excellentiā quādam homini p̄stat, unde & senibus honor & reverentia debetur, secundum illud Leu.19. Coram cano capite cōfūrge, & honora p̄sonam senis: sed Apostolus specialiter senes dicit esse ad sobrietatem exhortandos, fm illud ad Tit.2. Senes, vt sobrij sit, ergo sobrietas maxime requiratur in excellentioribus personis.

¶ 2 Pr̄t. Episcopus in Ecclesia excellentissimum gradū habet, cui per Apostolum indicitur sobrietas, fm illud, ad Timoth.3. Oportet episcopum irreprehensibilem esse, vnu virorū virum, sobrium, prudentem &c. ergo sobrietas maxime requiritur in personis excellentioribus.

¶ 3 Pr̄t. Sobrietas importat abstinentiam a vino: sed vinum interdictum regibus, qd tenet summum locum in humanis rebus. cōceditur aut̄ his qui sunt in statu desolationis, fm illud Proue. 31. Noli regibus dare vinum. & postea subdit, Date siceram me rentibus, & vinū his qui amaro aīo sūt. ergo sobrietas magis requirit in excellentioribus personis.

A SED CONTRA est, quod Apostolus dicit j. ad Timot. 3. Mulieres similiter pudicas, sobrias &c. & ad Tit.2. dicitur, iuuenes simili-ter hortare, vt sobrij sint.

RESPON. Dicendum, quod virtus habet habitudinem ad duo. Vno quidē modo, ad contraria vitia quę excludit, & cōcupiscentias quas refrenat. Alio modo, ad finem, in quem perducit. sic ergo aliqua virtus magis requirit in aliquibus dupli rōne. Vno modo, quia in eis est maior propria ad concupiscentias, quas oportet per virtutem refrenari: & ad uitia, qd per uitrem tolluntur: & secundum hoc sobrietas maxime requiratur in iuuenibus, & mulieribus, quia in iuuenibus viget concupiscentia delectabilis propter feruorem etatis: in mulieribus autem non est sufficiens robur mentis ad hoc, qd concupiscentis resistunt. Unde secundum Valeriu Maximu, * mulieres apud Romanos antiquitatem non bibebant vnu. Alio uero modo, sobrietas magis requiratur in aliquibus, utpote magis necessaria ad propriam operationem ipsorum. Vinum aut̄ immoderate sumptu p̄cipue impedit usum rationis: & ideo senibus, in quibus ratio debet uigere ad aliorum eruditōē, & ep̄s, seu quibuslibet Ecclesiis ministris, qui mente deuota debet sp̄uilibus officiis infestis, & regibus, qui p̄ sapientiam debet potulum subditum gubernare, specialiter sobrietas indicatur. Et p̄ hoc patet responsio ad obiecta.

QVAESTIO CL.

De ebrietate, in quatuor articulos diuisa.

D E INDE considerandum est de ebrietate. ET CIRCA hoc queruntur quatuor.

¶ Primō, Vtrū ebrietas sit peccatum.

¶ Secundo, Vtrū sit peccatum mortale.

¶ Tertiō, Vtrū sit grauissimum peccatorum.

¶ Quartō, Vtrū excusat a peccato.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum ebrietas sit peccatum.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod ebrietas non sit peccatum. Oē enim peccatum habet aliud peccatum sibi oppo-

Lib. 3. c. 1. in
tit. de nū u
ni mulierib⁹
interdicto -

Mal. 4. 14. 21.
4 ad 2. & ad
7. 2. le. 1. fi.
& 3. Eth. lec.
11. 11. non

IN articulo primo questionis centesima quinquagesima circa significationem ebrietatis, nota conditions primi significati, quia defectus rationis non absoluto, sed ut cauatus ex multo iuino portato, significatur nomine ebrietatis primo modo, & quod sic non est nomen culpa, sed poena ex culpa, Vbi appellatio eius intelligitur omne portabile inebriatum, ut ceruia. Intelliguntur enim secundario sub principali, sicut etiam sunt adiumenta ad supplendum principale. Et propter debentes abstinerre aliquo die a iuino, tenentur etiam abstinerre a ceruia. Sumunt enim loco iuini. Et quoniam iuimum cauare potest aliquid, potatum, uel

non potatum, subiungitur ly potato, ad differentiam defectus rationis, qui consequi potest ex vino odorato. Alium enim quodam solo odore vini, rationis vnum perderetatis enim defectus non est ebrietas, sicut nec defectus rationis somno, vel quamcumque causa alia a vino potato.

Additur autem in litera, y multo, quia uinum potatum non inebriat; nisi sit multum respectu illius, qui bibit, quantumcumque in seipso parum sit quod bibitur: multum autem dicimus communiter in quantitate. Potest tamen contingere, quod multum in virtute tantum, & non quantitate inebriat, puta, si tantundem ab eodem tunc bene dilutum bibuum non inebriasset. Tunc enim multitudine uirtutis, non quantitas in causa est. Est autem defectus iste, qui ebrietas vocatur, ponea ex culpa non aeterna semper, sed originali factem. In statu liquidem innocentem, etiam si vitis uini fuisse, nullus fuisset ebrius, quia nullus erat, aut infirmatus.

In eodem articulo primo aduerte, quod defectus pro actu inebriatio ad hoc quod

non sit peccatum, duas habet conditions. Prima est, quod propter opinionem bibentis potus sit inebriatus. Secunda, quod nulla in hoc bibentis negligenti concurredit. Ni in si credit quis, aut dubitat fe inebriari, non excusat. Et similiter, si non adhibetur diligentiam suam in aduentu quantum bibit, & censu vigoris sit vini, & qualiter ipse bibens est diligens, puta, quia est valde calefaciens, non excusat.

In eodem art. i. aduerte, quod ebrietas ex inordinata concupiscentia, & vini vni semper est peccatum, ita quod peccatum consistit in actu, quo quis inordinato appetitu vtiore vino inebriatu, hoc est, inquantum est inebriatus. Nam enim dictum est, quod ad gula vini, non ad ebrietatem spectat inordinatus vni potus absolute: ad ebrietatem autem quatenus est inebriatus.

In eodem art. i. circuic illud, Ebrietas continetur sub gula, sicut species sub genere, aduerte, quod gula est nomine aquino cum ad genus comeditionis & ebrietatis, & ad ipsam speciem comeditionis, ita quod tractatus habitat superius de gula, non est habitat de gula ut est genus, sed ut est species: quoniam tractatus est de gula ut est viuum oppositum abstinentia, ut exprefit in principio q. 146, dividendo dicitur. Et inter species gula non est comparata ebrietas, que hic dicitur species gula, ut est genus, sed volummodo enumerata sunt species gula, que continentur sub comeditione. Perinde igitur sunt tractare de gula, ac si de comeditione tractaretur: sed quia species illa nomen generis sibi sufficiunt, sub gula nomine tractata est. In hoc autem loco gula non similiter sumitur, sed pro genere communis ad gulam pro comeditione, & ebrietate.

In eodem articulo in responsione al primum, debet occurrit ad hominem. Superius namque author in questione de gula, art. 3, ad tertium dixit, quod non documentum priuencium ex delegabili in cibo, & potu, per accidens se habet ad gulam. In hac autem responsione de vino oppositum ebrietati tractans, ex loco mentio nature culpam in abstinentia a uino confituitur. Si enim est per accidens, non debet ex hoc culpa constitui: & si ex hoc culpa constituitur, non est per accidens.

Ad hoc dicitur duplicer. Primo, quod aliud est dicere, quod ex naturae documento sit culpa, & aliud quod ex naturae documento sit culpa talis, scilicet oppositum ebrietati. Author non dicit secundum, sed primum, quod constat esse verum: quia est culpa contra naturalem amorem filius suis, quamvis non opponatur ebrietati. Secundo dicitur, quod per grauamen naturae author intendit grauamen naturae quo ad ultimam rationis, & talis culpa, quia quis quod ad ultimum rationis ex abstinentia vini grauaret naturam, opponi conceditur ebrietati, quae ultimum rationis tollit ex-

sistum, sicut timiditati audacia, & pusillanimitati presumptio opponitur: sed ebrietati nullum peccatum opponitur. ergo ebrietas non est peccatum.

¶ 2. Præt. Omne peccatum est voluntarium: sed nullus vult esse ebrius, quia nullus vult priuari vnu rationis. ergo ebrietas non est peccatum.

¶ 3. Præt. Quicumque est alteratio peccandi, peccat. si ergo ebrietas est peccatum, sequeretur quod illi, qui alios invitauit ad potum quo inebriantur, peccarent: quod videtur esse valde durum.

¶ 4. Præt. Omnibus peccatis correctio debetur: sed ebriis non adhibetur correctio, dicit enim Gregorius, quod cum venia suo ingenio sunt relinquendi, ne deteriores fiant, si a tali consuetudine euellantur. ergo ebrietas non est peccatum.

SED CONTRA est, quod Apo-

stolus dicit ad Roman. 13. Non in comeditionibus, & ebrietibus.

RESPON. Dicendum, quod ebrietas duplicer potest accipi. Vno modo, prout significat ipsum defectus hominis, qui accedit ex multo uino potato, et quo fit ut non sit compositionis: & secundum hoc ebrius non nominat culpam, sed defecum penalem consequentem ei culpa. Alio modo, ebrietas potest nominare actum, quo quis in hunc defecum incidit, qui potest causare ebrietatem duplicer. Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidens, & sic ebrietas per accidentem.

G Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

Vno modo, ex nimia uini formulatione præter opinionem ibenit, & sic ebrietas per accidentem.

¶ vultu illi, quod est forniciata: ebrius est, qui scit hunc potum esse inebriatum, & vult illo vi, quod est inebriari, ut inebriari non adum mortalem. Ex hoc enim tamquam ex intento per le, & directe, vult legenti litera dicunt, sumit speciem ebrietatis viuum non ex defactu conlectante, qui indirecte, & in sua causa tantum est vultus.

¶ Ad secundum dubium dicuntur, quod inebriare & ex inducendo vi carcer viu rationis, videatur esse valde paucorum: quoniam carere viu rationis, communiter ebrii incurruunt manus quām appetantur.

In gibus tamē appetitus directe tenet ad carcerem viu rationis, & ad hoc ebrietate viu rationis instrumentum infirmum debilitati virtutis plasm humanum videtur, & ad bestialitatem vita pertinere. Velle namque fe priuare viu rationis nū aliud est, qd velle se facere irratio nate, ac brutum animal pro tunc. Authorum de ebrietate, vlt et humanae viu rationis, loquuntur secundum id, quod com munere in nominis suis inueniuntur. Contra namq; quod cō munere nullus direc te vult se priuare viu rationis.

¶ Super Questionis etenim quinque zeloma Articulum secundum.

In articulo 150, dubium occurrit: An porus vini ex hoc ipso redditur culpabilis mortaliter, quod priuat sciēt, & voluntate viu rationis. Et hinc annū alteram dubium, an hīc porus habeat rationem p̄cari mortali ex ipso danno viu rationis, an ex periculo, qua felicitate exponit hominem periculo peccatorum mortaliū, an ex vroque simili. In litera siquidem virū que simul ponitur. Est siquidem primi dubij ratio, quia nulla condito, poē est falaci tam in virtuō, quam virtuō, fact ex se sufficiente actum mortaliter culpabilem: sed ista condito, felicitate priuacionem viu rationis, potest falaci in actu viu rationis & vicio. ergo actus porus ex hoc ipso est priuacionis viu rationis, non est peccatum mortale. Minor probatur multipliciter. Primo, quia sciens & uolens dormire, vult se priuare viu rationis, & tamen non peccat. Secundo, quia p̄p uotum inebrians se non peccat. Nec uale, inquit Martini, quod ait Thomas in reipositione ad tertium, quod quia nominis p̄petit fieri per aquam tepidam, ideo propter hanc causam non excusaretur quis ab ebrietate, tum quia porus tepida aqua non prouocat uotum in hominibus omnibus: tum quia uotum ex alia & alia causa pronocatus, alias superfluitates emituntur. Tertio, quia si quis esset talis complexions, quod ex uno quantumcumque iuncto inebriaretur, & ex alio pou granus latenter in corpore, itē esset perplexus, si non licet fibi ut minus male bibendo unum, per hoc scienter inebriando se. Quartō, ad cuiusdam sauitiam tyranni, uel infilis, in cuius homo possit se inebriare, ut sic relinqueretur pro

magis mouendo q̄ minādo. Sic n. agēdū est in multitudine peccantum: seueritas autem excrecēda est in peccato paucorū.

ARTICVLVS. I.

Vtrum ebrietas sit peccatum mortale.

¶ Ad SECUNDVM sic procedi tur. Vt p̄ebrietas non sit peccatum mortale. Augus. in sermone de purgatorio* dicit, ebrietatem esse peccatum mortale, si sit alia: sed affidatas importat circumstantiam, quae nō trahit in aliam speciem peccati, & sic non potest in infinitū aggrauare, vt de ueniali faciat mortale, sicut ex supradictis patet. Ergo si alias ebrietas non est peccatum mortale, nec etiā hoc modo erit peccatum mortale.

¶ Ad TERTITM dicendum, q̄ sicut ille qui inebriatur, excusat a peccato, si ignorat fortitudinem uirū: ita etiam ille qui inuitat aliquem ad bibendum excusat a peccato, si ignoret tamē esse conditionem bibēti, ut ex hoc potu inebrietur: sed si ignoranter desit, neuter, a peccato excusat.

¶ Ad QUARTVM dicendum, q̄ aliquid correpto peccatoris est intermitēda, ne fiat idē deterior, ut supra dictū est.* Vnde Augus. dicit in epistola ad Aureliū episcopum, *de comedicationibus & ebrietatibus loquens. Non alperte, quantum ultimum, nō dure, non impetuō sīta tollūtur, sed magis docendo q̄ iubendo,

obiecit in actus.

¶ Ad evidētiam horum scito, quod author non dicit, quod i priuare se viu rationis constituit peccatum mortale, aut ueniale: sed docet, quod priuare se viu rationis exordinata concupiscentia uiri, est peccatum mortale. Et si queratur, in quo constituit ista inordinatio: In prompu est respōsū, quod constituit in hoc, quod propter delectationem in potu non curat fī. ns, & uolens priuare se viu rationis, ita quod non priuatio viu rationis absolvit, nec delectatio in potu uin' absolute, culpam constituit, sed delectatio in potu uin' insbriant in sciēte, & uolente illam constituit rationem culpa mortalis. Et in hoc proprii constituit actus ebrietatis, quia cum intemperantia species fit, et circa delectabile secundum sensum tactus, quale est potus uini ebriensis. Ex hoc autem fundamento patet primo, quod rationes Martini non sunt contra authoris doctrinam de ebrietate formaliter loquendo: sed allatā sunt rationes si concludit, infernum tanum, quod ebrietas materialiter, hoc est, bibere aduententer ufo, ab mentis alienationem non p̄p delectationem potus, sed p̄p aliquam honestam in se cauam est licita, quod nūc non affirmo, nec inficior. Sed in reipositione ad tertium hæc quæsto tractabitur, & si Deus lumen dederit, determinabimur. Patet secundū, quod solutio Martini ad primam rationem authoris

cō bono &c. Hæc sunt motiva sumpta ex Martino ubi supra. Qui est ibidem tenens conclusionem dīclarum rationum, solut rationes authoris in hoc articulo. Negat siquidem illam maiorem. Quicunque sciens & uolens priuat se viu rationis, propter in stans superadictas. Ad secundam uero

rationem de periculo dicit tria. Primo, q̄ hīmōi pericula non sunt cōia omnibus ebrijs. Secundō, q̄ huīmodi pericula potest prouideri ne sequantur, precipiendo prius quod caueatur, & obserueretur cū erit ebrius. Tertio, q̄ duplex est periculū, circundans, uel in quo

luens. Et quod licet non posse quis exponere se periculo in uolenti, secus est de periculo circumdatō, quale est istud quā dogi. Et ad authoritatem Ambrosij in litera allata dicit, q̄ loquitur Ambro. non auquafalter, sed secundū id, quod multis accidit. Ad rationem uero allata in litera arguendo in oppositum ex canonicis Apostolorum, dicit diu. Primo, q̄ non loquitur, nisi de assiduis in ebrietate, ut ostendit ly determinis ebrietati. Secundō, quod huīmodi pericula non solum pro mortali, sed etiam aliquando pro ueniali, & sine culpa, non tamē si in causa imponuntur, p̄ recipiā propter indecentiam, & exploitationem faciūt est ebrietas. Secundi autem dubiū ratiō ex Martino iam dicta est. Et aspiciatur alia quā pericula consequentia per accidentes se habent. Species autem mortaliū peccati non attenduntur secundum ea, quae sunt per accidentes, sed secundum id, quod per se est

1. 1. 83. art.
5. ad 1. art. 2.
diff. 24. q. 2.
ad 6. cor. Et
mal. q. 2.
8. ad 3. oc.
R. 13. i. 2.
3. Et 1. cor.
2. In term. 4.
in die animarū. 1. 2.

1. 1. qualific.
2. 2. art. 7.

Ser. 4. in die
animarū. ar
te medium.
rom. 1. 2.

C. 2. 2. 2.

authoris data, nihil ualeat, quia loquitur de priuatione usus rationis absolute, & author loquitur de priuatione usus rationis ex delectabili inebriatione potu. De dictis autem ad ratione de periculo, & obiectione allata in secundo dubio, dicendum est, quod cum ebrietas directe opponatur bono rationis humanae, hoc est, usui rationis humanae, & reliqua virtutis effectualiter ex suis directe malis speiem, grauitatemque habeant, non est alter eborum de ebrietate dicendum, sed distinguendum potius est, quod eborum habet duplum grauitatem, usum substantialem, & hinc attenditur secundum ipsum rationis usum ex delectabili potu priuatione: alteram consequenter se habentem, & haec attendit penes periculum mala committenda, & penes omnino nō: solum bonorum, qua operari, aut consequi debuerit. Et licet haec se habeant per accidentem pro quanto sunt extra speciem, non tamen se habeant per accidentem pro quanto sunt regulariter seu communiter conseqüentia, & prout in communi, vel saltem in sua causa. Vnde ad dubium dico, quod non ex hoc primo haber ebrietas, quod sit peccatum, & quod sit mortale, sed hoc habet primo, ut dictum est, ex suo genere, & secundario habet ex hoc, scilicet ex periculo mortalis peccati, cui se sciens, & uolens committit. Quid autem huiusmodi pericula non sunt communia omnibus ebrios, ut prima Martini obiectio dicit, nihil obstat, si sunt consequientia ut in pluribus. Moralis enim doctrina attendit id, quod comunitur accidente. Quod uero huiusmodi periculis possit prius ebrius prouidere per alios ne occurrat, ut fecerit lo obicitur, falso primo est quo ad concupiscentias, & malas locutiones, puta, uelle percutere, vel occidere, vel adulterari, & dicere turpia, quamvis in quibusdam potiibus usum fit quo ad executiones exteriores, puta, ne percutiant vel occidant claudendo ipsos in camera. Deinde, quia ita prouisiones sunt per accidentem, & paucis conuenient: ideo attendendo ad ea, quae consequuntur actum ebrietatis ex sua natura, ut author docet, dicitur quod hac secundaria grauitas non excusat propter huiusmodi potentiam prouidendi, quamvis si prouisiones apponenter, diminueretur, & excutientur a tanto, sed non a toto. Distinctio denum tertio loco adducta de periculo circstante, & inuolente, non soluit, si communiter pericula mortalis peccati conseqüentur, quia tunc est periculum inuolenti hominem in peccato mortal. An autem ebrii communiter in hoc incident, fateor me nescire, quia non vidi multos ebrios. Quamvis autem responso ista quo ad grauitatem ex periculo, quo ad primam partem sit optima, quod scilicet grauitas substantialis est ex suo genere conseqüens ex periculo, quo ad secundam tamen partem, scilicet quod sit ebrietas etiam mortal ex periculo, non uideatur vera, nec habetur in litera ab authore. Litera enim debet sic punctuari, ut ly, Et sicut peccat mortaliter, fit conclusio sequens ex precedenti medio, quia scilicet sciens, & uolens priuat le &c. & postmodum subiungit, Commitentes se periculo peccandi. Coniungendum est enim cum sequenti probatione ex authoritate Ambrofio, ita quod ly, Commitentes se pericolo peccandi, non est expositi, aut redditio alterius rationis, aut administracionis precedentis rationis, quare peccat mortaliter, sed est subiunctio communiter ad ebrietatem aggrauantis ipsum. Cuius signum est, quod non dicit author, Commitentes se pericolo peccandi mortaliter, sed pericolo peccandi: & hoc etiam in communi probat ex Ambrofio. Constat autem quod ex periculo peccandi non peccat homo mortaliter, & sic procul dubio intendit author: & hoc etiam uideatur uero secundum ly, quia non appetit quantum ego facio, quod communiter ebrii incurvant auctus peccatorum mortalium, sed multi dormiunt, multi sunt otiosi &c. Doctrina autem moralis secundum communiter accidentia tradenda est. Nec obstat, quod potius hoc author inferit. Vnde ebrietas per se loquendo, est peccatum mortale: quoniam illatio ista ex ratione inducta, de damno usus rationis intelligenda est, quam comittatur periculum peccandi.

Act. p. 262.

R E S P O N. Dicendum, quod culpa ebrietatis, sicut dictum est,* consistit in inordinato usu & concupiscentia uini. Hoc autem contingit esse tripliciter. Vno modo sic, quod nesciat potum esse immoderatum, & inebriare potentem: & sic ebrietas potest esse sine peccato.

H & tamen magis uile ebrietatem incurre, quam a potu abstinere: & talis proprie diu inebrius, quia moraliter plenius speciem non abiit, qui per accidentem evenit prætentio, sed ab eo quod est per se intentu. Et sic ebrietas est peccatum mortale. ex Mariano occurrit ubi supra, regule litionem, quod relinquunt multa ibi contineantur. Primo. Quero de illo qui potu ebriando, coquolit hunc dico, quia in curta licet fortitudinem uini, & habuitur fortitudinem, utrum tereta ebrias ne periret, lequit quod ebrietas non affida, si nesciat poti non, lequit quod ex concupiscentia. Ad lens ebrios non peccat mortaliter, omnesque in Secundo, quod potio calu, in quo non ebriatur in dictum cognitum, & non ibi non, ex aliud gaudens habuit communiter in concupiscentia inebriatus. In aliis habet peccata mortaliter in ista ebrietate, non in huiusmodi pericula inebriando, neque inebriatis in quo nesciat & sciens ex concupiscentia non peccat mortaliter: quod est contra Thomam, secundum. Ad hoc dicitur, quod ex male intendit non ex posse in egestate tenus hunc leu, potius non. Non enim dicit, aut somnium mortis de uita, ut res regimur ad hoc, quod ebrius non potest ualeare, ut obiectio imponeat: sed de uita conditionem a distinguit reuersio, non in illi. G. I. quia de aliis iuitate quo ad etiam inebriare fortitudinem uini, & habuitur fortitudinem, utrum quoniam huiusmodi cogitare non, non prius absudatur ebrietas, quoniam in isto, ut dicitur, talis organo habet: ad nos aduersus peccato, quia præterea est contra peccatum, fit dicta cognitio. Nec hoc est contra Thomam, secundum, inquit, non inebriatur, non inebriatur, sed ad ardentem, habens taliter cognitio, ut non inebriatur, negantur, gloriare, in dicto, ut dicitur, deracuens habens cognitionem formidans ut de peccato, quia absudatur non secundum, ut dicitur, et hoc intelligitur. K Ad utramque ergo obiectioem, fit quod utrumque est peccatum mortale, quia inebrietas non inebriatur necessarius ad ebrietatem, quia inebriatur, ut patet ex dictis. Scilicet cum inebriatio uini in quo calu inebriatur, fit. In eodem articulo in respondendo, Martino ibidem occurrit, arguitur, quod secundum dictum. Hoc soluum non fit, secundum dictum Augustini: & arguitur fit. Canitur inebriatio, tumunt plus quam necesse est, penitus, plenumque necesse fit, penitus, inebrietas pertinet ad minima peccata. Hoc secundum, maior est certa, conclusio est contra dictum, arguendo aliam. Ad hoc dicitur, quod obiectio præterea. Cetera. Np. peccatum cœlestis si hoc potius facit hominem comittere, uero, ut quod ex hoc formulatur indecens.

prius patuit. Delectatio autem trahens hominem ad bibendum & sive ad ebrietatem, licet inferat etiam potum plus quam oportet, non tamen ex hoc trahit speciem, sed ex hoc quod est inebriator. Et propterea illa propositio. Cam sumitur potus usque ad ebrietatem, sumitur plurquam oportet, distinguenda est: quod

hoc homō volens & sciens priuat se vī rationis, quo secundū virtutem operatur, & peccata declinat: & sic peccatum mortale, nō propter solam iterationem actus, sed quia non potest esse, quod homo assidue inebrietur, quin sciens & volens ebrietatem incurrit, dum multotiens experitur fortitudinem iūni, & suā habilitatem ad ebrietatem.

B Ad 11. dicendum, quod plus sumere ē cibo & potu, quām nō cesset, pertinet ad uitium gulæ,

quare aliquem usū corporali. Sed secundo modo conflat, quod non est peccatum mortale ex suo genere, ut patet ex somno, & dormiente superflue sc̄iter. Oportet ergo aliquid apponere, un de habeat rationem peccati mortalitatis: sed ex diuinitate concupiscentia, aut delectatione potus iūni, hoc non habetur, quia secundum se aut non est peccatum, aut veniale, ergo.

C ¶ Ad hoc potest dici, nouam introducendo opinionem, immo potius antiquam renouando, quod ebrietas nisi sit assidua, non est peccatum mortale, non quod iteratio actus faciat de veniali mortale, sed quia virtus assidue ebrietatis est notabiliter impedita vī rationis, & per hoc notabilis nocumentum illatum homini, qui secundum rationem uiuere debet. In una autem ebrietate non est huic in fine de iūni damnificativa notabiliter vī rationis, ut experientia testari videtur. Sicut ergo gutta cauar lapidem ex frequenti calu, ita ebrietas efficit notabilem dampnum homini ex affidititate. Et quia peccatum mortale ex suo genere nō est, nisi sit notabiliter contra bonum Dei, proximi, aut ipsius peccantis: ideo ebrietas non nisi assidua, est peccatum mortale. Et hæc uideatur doctrina Augustini in allegato sermone de purgatorio, ubi distingundo peccata mortalia a non mortali bus, ponit ebrietatem, si sit assidua inter mortalia. Hoc idem fentit glori ad Gal. 5. in uero. Ebrietates, & diuis Thomasae: ibi dicit glofia assidua, & in quaest. de malo q. 2. artic. 8. ad tertium, & q. 7. art. 4. ad primum, fentit quod ebrietas non est peccatum mortale ex suo genere. Hæc opinio sequens multos inuenire, nisi auctoritas tantu[m] doctoris hie, & superius in precedenti libro q. 58. art. 5. ad primum, & super epistolam ad Roman. 15. exprefſe obſtarat.

E ¶ Ad cuius euidētiā, quia tota difficultas conficitur, An vna ebrietas inferat notabile nocumentum, aduentum est, quod vī rationis est multo maius bonum, quām usū domus. Conflat autem quod priuatis aliquem vī rationis domus non folum totaliter, hoc est, in perpetuum, sed etiam ad tempus, puta, uno die, peccat mortaliter: quoniam usū priuatus est bonum notabile, & temporis circumstantia non facit ut pro nihilo habeatur. Quantò ergo magis priuatus proximum suum vī rationis per unum diem peccat mortaliter! Et eadem ratione priuatus seipsum usū rationis peccat mortaliter: quoniam usū rationis nō est bonum voluntarii sicut domus, sed est bonum naturale, sicut oculus, &c. naturalia. In naturalibus autem ita peccat mortaliter priuatus seipsum, sicut priuatus proximum: quia homo non est dominus suorum naturalium, ut possit se priuare illis cum vult, sicut potest donare domum, & illius usū. Intenuit ergo in ebrietate, quoniam rationis violenter collit, iniuria priuatio notabilis boni ex suo genere: nec ex imperfectione actus propter breue tempore excusat, sicut nec excusat rei facti tempore quis violenter impedit aliquid ab ulu manu suarum ligando illas.

F ¶ Ad obiectiōnem autem in oppositum de dormiente superflue ex delectatione uel alia illicita causa, respondeatur, quod non est simile propter duo. Primo, quia priuatio usū rationis per somnum, est priuatio naturalis: priuatio autem per ebrietatem, est priuatio violeta, quoniam illa sit media quiete sensuum, in qua constituit somnum: ita fit perturbatione & irritudinali, ut pater in ebrietate vigilans. Secundo, quia in vī rationis confidantur tria. Primo, ipse actualis vī rationis. Secundo rationis solutio, ut posset quis ea uti si vult. Tertio, expeditio ad solutionem rationis in somno. Prima duo colluntur: in ebrietate autem tollit etiam tertium, quoniam ebrietas non folum vinculum rationis imponit, sed etiam necessitatem permanendi in tali vinculo.

¶ 19. Vnde dormiens aliquo forti sono facto excitatur, & soluta ratione poritur. Ebrius autem quamvis vigiles, necessitatem violentam vinculi rationis patitur. Et rursum, dormiens potest di sponere ut per hominem, aut horologium &c. tali hora excite tur, ebrius autem si ordinauerit, nil prodest, quia tali hora vio lente necessaria vinculi rationis subiacet.

*Liber. c. 21.
ante media
temp. I.*

q. 141. art. 6.

Quod ergo auctor in prioribus libris pertinuerat, supponendo cum a ius, quod ebrietas postmodum ad altera diuini luminis cum accessisset, in summa hoc determinauit dicendo, quod est mortale peccatum ex suo genere, quia tanto bono, licet illius rationis opponitur. Nec obstat hoc superius dictis, scilicet, quod ebrietas materialiter, si necessaria est ex consilio medicinæ, et licita. Non enim sequitur ex his, quod peccatum ex suo genere sit licitum propter bonum finem: sed bene sequitur, quod materia peccati ex suo genere licita sit propter finem bonum quandoque, quod non esse conueniens patet. De tractu enim ex sua ratione est peccatum mortale, detracatio tamen materialiter est quandoque licita, pura, si aliter non potest peccatum proprium confiteri, aut si propter bonum animæ illius expedit reuelare peccatum illius. Qui enim ex medicina necessitate est inebriatus, vel alium, non nisi materialiter ebrietatem incurrit: quam non tendit ad delectabile, quod est formale in speciebus intemperantie, de quarum numero est ebrietas.

*Hom. 71. ad
pop. Antiocheni a me
dio illi^o, t. 1.
In decreto. di
st. 33. can
se omnia.*

que non semper est peccatum mortale: sed plus sumere in potu scienter vsq; ad ebrietatem, hoc est peccatum mortale, vnde Augustus dicit in 10. conf. * Ebrietas loget a me, misereberis ne ap propinquet mihi: crapula autem nonnquam subrepit seruo tuo.

¶ 20. Dicendum est, q; sicut dictum est, cibus, & potus est moderandus, secundum quod competit corporis valetudini: & ideo sicut quandoq; contingit ut cibus, vel potus, qui est moderatus sano, sit superfluus infirmo: ita etiam potest econverso contingeret, ut ille qui est superfluus sano, sit moderatus infirmo. Et hoc modo cum aliquis multum comedat, vel bibit secundum consilium medicinæ ad vomitum provocandum, non est reputandus superfluus cibus, vel potus. Nec tamen ad vomitum provocandum requiritur, quod sit potus inebrians, quia etiam potus aqua tepida vomitum causat: & ideo propter hanc causam non excusatetur aliquis ab ebrietate.

ARTICVLVS III.

Vtrum ebrietas sit grauissimum peccatorum.

¶ 21. Dicendum sic procedet. Videtur q; ebrietas sit grauissimum peccatorum. Dicitur. Chrysostomus. * quod nihil ita est demoniacum, sicut ebrietas, & lacertia, qua est mater omnium vitiorum. Et in decreto dicitur distinc. 35. Ante omnia clericis veratur ebrietas, qua omnium vitiorum radix, & nutritrix est.

¶ 22. Prat. Ex hoc dicitur aliquid esse peccarum, quod bonum rationis excludit: sed hoc maxime facit ebrietas. ergo ebrietas est maximum peccatorum.

*¶ Super Questionis centesima quinquaginta
Articulum tertium.*

In art. 3. eiusdem 150. quæ in responsione ad primum, Martini obiectio occurrit vbi supra, contra auctorem hic arguitur, q; non reputatur etiam hanc expositionem auctoriis, cum multa sint magis communia, quam ebrietas; immo qui te inebriant, pauci sunt in comparatione ad alios.

¶ Ad hoc dicitur, q; obiectio non solum contra intentionem, sed contra verba auctoriis sensum accipit. Author siquidem dicit, q; peccata intemperantie sunt communissima quo ad primitum: & non dicit, q; ebrietas est maxime communis, ita q; auctor non intendit, q; Chrysostomus speciebus intemperantie attribuit tantam amicitiam cum damone propter generis sui frequentiam, qua tam amicum redditur de moni.

¶ 23. Prat. Magnitudo culpe et magnitudine poena ostenditur: sed ebrietas vñ esse maxime punita, dicit enim Ambr. * non esset in homine seruus, si non fuisset ebrietas. ergo ebrietas est maximum peccatorum.

Sed contra est, q; fm Grecus. * virtus spiritualis sunt maiora, q; carnalia: sed ebrietas contristat inter virtutem carnaliam, ergo non est maximum peccatorum.

RESPON. Dicendum est, q; hoc & aliqd esse malum, q; priuat bonum vnde quād maius est bonum, q; priuat p malū, tanto malū gravius est. Manifestum est autem probatum diuinum est maius q; bonum humani: & ideo peccata q; sunt direcōe contra Deum, sum graviora peccato ebrietatis, quod directe opponit bono rōnis humanae.

AD PRIMUM ergo dicendum est, ad peccata intemperantie numerum homo habet primitatem p; hoc, q; huiusmodi concupiscentiae & delectationes communales nobis sunt: & secundum hoc dicuntur huiusmodi peccata se maxime amica diabolo, non quia sunt alii graviora, sed quia sunt apud homines frequenter.

AD II. Dicendum est, q; bona ratione impeditur duplicitas. Vno modo, per id quod est contra ratione ratione, p; id q; auferit uerbo rōnis. Plus autem habet de ratione malitiæ, q; contraria rōni, q; id ad horāvñ rōnis auferit. Vnde rōnis pote est bonus, & maxime confitetur, q; tollit p; ebrietatem, sed bonum uirum, q; tollit p; ea, que contrariantur rōni, sunt tempora.

AD III. Dicendum est, q; fuit confusa ex ebrietate occidens, sionaliter, in qua Cham multo dictionem fertur in superfluitate accepit p; hoc, q; iritatio trē inebriatur, nō autem teritus fuit directe poena ebrietatis.

& bonū naturæ tollendo ultimis peccata corripi bono ultimis, ad dem eum uero, ac peccata tollendo, est ebrietatis, q; et tollat bonū naturæ, ita tollat alia bona uel naturæ in corpore, ita uerum fortunæ, ut fumus tollendus est, q; granitas peccata pro trahitatem ad bonū motus, ita q; rationes morali est granitas, per trahitatem ad bonū rationis & naturalis, & morali, q; magis contrariantur bono naturali, ita q; ebrietas tollat bonū rationis motus, non sequitur q; granitas pro trahitatem, non sequitur q; granitas pro trahitatem, ita q; tollit multo minus bonū.

¶ Super Questionis centesimquinquaginta
Articulum quartum.

In articulo 4. eiusdem quastio, 150. dubia multa occurserunt.

Primum etiam peccata commissa ab ebrio sine sua culpa, to-

talem excusat fin.

Et eis ratio dubii,

quoniam Marinus

in hac quastione

probat parem ne-

gantiam quo ad ali-

que peccata que sci-

per ebrios cognos-

co ex passione

morbis committit;

quod etiam fine e-

brietate effet factu-

ris, & gaudet post

ebrietatem se com-

missificat.

In oppositum

videtur litera, dices,

quod sequens pecca-

tor totaliter excusa-

tur a culpa.

Secundum dubiu-

m. An peccatum co-

mum ab ebrio ex

sua culpa excusat

a toto, vel potius ag-

graueret? & eis ratio

dubii, quia singula membra habent proprias opiniones. Mar-

tinus siquidem vbi supra, probare nititur, quod ebrietatis cul-

pabilis quamque agraveret peccatum sequens, probatur, hoc

hypotheso, quod actus exterior non habet ex propria

bonitatem, vel malitiam, liceat tantum actus interioris,

& hoc supponito, ponit duos casus similes, unum de ebrio co-

gnoscere contumaciam, quia non recolite esse iam nuptam.

Alte-

runt de Lot, supponendo ebrietatem eius culpabilem, ipsum pu-

scitale cognoscere tunc propriam vxorem. Iste namque commi-

te incepsit, & ille adulterium ex ebrietate, cum tamen ex co-

mitate Lot redire debitus, Ille autem lolum forniciari vole-

bat. Ebrius igitur augeret quandoque peccatum. Et quoniam nul-

lam sciam in secundo membro dubitare, fane intellecto, quia

scilicet confitebitur minus peccare in his malis, que tunc fa-

cit, quam si soberbius illam feceret: & propterea procul dubio

exculpat a tantorum dubiis tamen non parum est, an exculpe-

re a toto? & eis ratio dubiis diuersitas opinio, & rationem. Qui-

buldan enim probabilis videtur, quod excusat a toto, &

huius ratio suffragatur, quia mens inopes non posse peccare de-

motu, quoniam peccauerint ponendo se in taliter mentis:

et confirmatur hoc, qui furiosi, & amentes sive culpabiliter, sive

non excusat a toto. Alijs autem videtur oppositum, & de

eorum numero uidetur author in littera, dum dicit, Diminuitur

sequens peccatum, & non dicit, Tollit sequens peccatum dimi-

natio enim quantitas magnitudinem autem, non speciem sub-

stantiam, & tis ratio quoque suffragatur: quia peccatum fe-

uerit in seipso actus deformis, & est voluntarius in sua cau-

la, quam potuit, & debuit iste vitare. ergo habet omnia requi-

siat hoc, quod sit formaliter peccatum in genere moris. Non

sunt igitur causa rationalibus, quare excusat fit quin com-

mittent impudent, licet minus, quam si librie committe-

ret illud.

¶ Ad horum evidentiā distinguenda sunt hæc, quæ in pre-

cedente libro questionis 76. dicitur sūnt de peccatis ebiorum,

& similiū, ut clara nositia casuum habeatur. Dicendum igit-

ur mihi videtur, quod ebrius ex sua culpa dupliciter se haberet

ad sequens ex ebrietate peccatum, scilicet prouident, vel non

prouident illud. Reputatur autem proutrum peccatum, non

solum si sit proutrum in sua specie, pura, quia nouit quis se

ebrium proximus derahere, aut in suo genere, pura, quia nouit

quis se ebrium uirio lingue irriterit, quoniam modo detrac-

tio modo contraria, modo blasphemia, modo iurisfōne, modo

impilo quo, sed etiam si sit proutrum in communī, pura, quia

per se ebrium in aliquo peccare, licet nesciat in quo genere tec-

peccabit. Reputatur rursum proutrum, non solum si sit præcog-

itum, sed si debuit esse proutrum præcogitando, pura, quia

expurgo est inclinatio duas pronas, quanto magis bibit,

ad peccata: uel quia alias in alienatione mentis, vel prope-

incertit in peccatum. Asſimilatur autem non proutrum pecca-

tum ex ebrietate, quando nullo modo proutrum est, proutrum

A derique rationabiliter non potuit humano more. Quando erga tur peccatum sequens ebrietatem culpabilem est proutrum, tunc peccatum illud non excusat a specie sui peccati, sed redit ad naturam sui speciei ratione voluntarii in ignorantia illa inclusi terminati ad proutrum, licet excusat a tanto, quia non tantum peccat, quātum peccare si to-

SED CONTRA est, quod Lot

excusat a incepsu propter e-

brietatem. ut August.^{*} dicit con-

tra Faustum.

R E S P O N D E O. Dicendum, quod in ebrietate duo attenduntur, sicut dictum est, * scilicet defectus consequens, & actus præcedens. Ex parte autem de- fectus consequens, in quo ligatur usus rationis, ebrietetas habet excusat a peccato, in quantum eaſut inebrius excusat a tāto, sed non a toto. Licit enim sine rationis viu, absolue loquendo, non possit quis de morte pecare, qui tame prius habens rōnis viu p̄nus, p̄nus, quod si se priuat rationis viu, iam vult

T 3 Præterea. Philosoph. dicit in 6. Ethico. * quod sicut ratio hominis ligatur per ebrietatem, ita ligatur per concupiscentiam: sed concupiscentia non excusat a peccato. ergo etiam neque ebrietas.

T 2 Præterea. Non excusat a peccato, sed magis augetur: ebrietas autem est peccatum. ergo non excusat a peccato.

T 3 Præterea. Philosopher. dicit in 6. Ethico. * quod sicut actus distinguedunt, quia si ex actu illo præcedente subsecuta est ebrietas sine peccato, tunc peccatum sequens totaliter excusat a culpa, sicut forte accidit de Lot. Si autē actus præcedens fuit culpabilis, sic non totaliter alii-

C hunc pro tune, scilicet quando sine rationis viu erit peccatum incurre. Et si queratur. Quando iste committit illud se- quens peccatum, respondet, quod committit illud actus qui- dem interiori quando inebriatur, quoniam tunc nullus ebrius, & sequens peccatum: actus uero exteriori, quando iam ebrius peccatum illud exercet, persecutio, uel detrahendo. Et uidetur quoque posse contingere in huicmodi hominib⁹, quibus huicmodi caus⁹ appetere est proutrum, quod aliena mentis ex furia, uino, uiriliter aliter infirmitate evitabilis, vel quatinus simili causa (quæ secundum se est uenialis) propter proutrum actus futuri peccati mortalis, fiat mortalis, uipore cum voluntate non curante incursum peccati mortalis. Quando autem nulla timent futurum catum sub- ratio, puta, ebrius affuetus est dormire in sua pace &c. tunc si causa ebrius culpabilis aliquod peccatum committet, peccatum illud excusat a toto, hoc est, a specie: ita quod ebrius, & ille actus non sunt duo peccata, sed ille actus est circumstantia quid, hoc est effectus, ebrietatis non intentus, nec proutus, & nihil aut parum agravat ebrietatem, nihil per se, pro quanto non intentus, nec prout illus parum per accidentem, pro quanto culpabiliter iste se posuit in statu cauſandi istum effectum, ut si aliquid de voluntario imputabili habeat. Et quia- tie in incepsu committit, ideo culpans est secundum Augu- stini non quantum incepsu, sed quantum illa ebrietas meruit: & secundum hoc uera est opinio dicentum, quod excusat a toto.

Sed relata hic dubium, de homine in experto primo se in-

briante ex proprio, nihilque cogitante de periculo sequen- tium peccatum. An sequens ex tali ebrietate peccatum excusat, ut non proutrum, aut impunitum, ut proutrum. Et ad hoc cum distinctione dicendum uidetur, quod peccata, quae solent ab ebriis committi, quoniam non omnes ebrii illa committunt, collocanda sunt sub genere proutrum: quoniam debuerint prouiderent ab illis, qui se inebriant, ex quo mulorum ebiorum actions contingit esse tales. Sicut enim inter proutrum homicidio computatur, si quis casu hominem in monte occidit, non proutiens am non ille stemebilis ab homine, at non, ex quo aliqui sunt inebrii, aliqui non: sic inter proutrum peccata numera sunt, quæ aliqui non faciunt in se hæc sequentur, quæ in multis ebriis sequuntur, ebrietatis, & sua dispositioni fibi lego- tio quod ad hoc se committit, cum posuit utraque pars contingere. Peccata autem, quæ magis in passione, quam in actione consiluntur, quæ non ex ipsis ebriis, sed ab aliis caprantes tempus ebrietatis emergunt, uidentur computanda sub non proutus, quoniam hec fibserfugient humanam diligentiam communi- tatem, quale fuit in incepsu I or. Hoc enim ex cogitabile quodammodo est ad cauendum: & propterea non uidetur cadere sub voluntate ebrietatis, nisi sicut euenerit, seu effectus in sua cau- sa possibilis.

¶ Et quonia in hoc ultimo dubio tractatur proprietate ebrietatis, ut secunda Secunda S. Thomæ. Y Y sic,

QVAEST. CLI.

Si, p. eccasis; in præcedentibus verò de tali, vel tali ebrio, ideo secundum hanc tam authoris, quam nostra in præcedenti libro dicta de peccatis eboriorum, interpretantia relinquitur.

¶ Tis prælibatis respondet directè ad primum dubium, & dicitur, quod peccata sequentia ebrietatem vocant illa solum,

que causant exebrietatem, inquantum unum tollit rationis visum;

& ideo si aliqua ex parte remaneat ratio-

nis vius liber, non

est sermo de illis

peccatis; similiter si

peccata sibi ex ebrie-

tate ob affectata pec-

cata. Huiusmodi,

ebrietas agrauat pro-

cul lubio, sicut igno-

rancia affectata. Sed

haec non est causa,

quod peccetur per

ignoriam, immo

ipsa ignoratio est ins-

trumentum ad pec-

candum liberius. In

peccatis autem, ad

qua ebrietate habet

tantum conco-

mitates, regule igno-

rantia concordan-

ti. Author autem

loquitur de pecca-

tis ex ebrietate cau-

satis, ita quod ab il-

lo fibrio non fieret,

& dicit illa ex oto-

excusari, si ebrietas

est inculpabilis. ¶

¶ Ad obiecta aeren-

Marcini in secundo

dubio pro agrava-

tione peccatorum ex

ebrietate in illis duo

bus causis dicuntur

duplizer. Primo in

neuro illorum ca-

suum ebrius esset

reus adulterii, aut

inceps, nisi forte

in primo, quia debet

prævidere ca-

sum. Dicitur secun-

do, & melius, quod

aliud est dicere. E-

brietas facit incursum peccatum grauior ordinis: & aliud, qd

ebrietas agrauat peccatum. Primum enim gratis conceditur,

quoniam ebrius incurrit, & quandoque blasphemam, & quan-

doque homicidium &c. Secundum autem negatur, quoniam il-

lus peccatum cuiuscunque ordinis sit, quod ebrius ex ebrieta-

te committit, ita quod fibrios non committeret, minus est, &

ex ipso ebrietatis condizione alienatur. Nec huius oppofitum ca-

fus allati probant, sed primum, quod feliciter ille adulteratur, qd

non adulteratur,

¶ Ad rationem pro opinione omnino excusante peccata omnia

ebriorum, quia mens inopere nequeunt de novo peccare, Re-

spondet, qd mens inopere non possunt totaliter de novo pec-

care, sed bene poſſunt ex antiqua voluntate de novo peccare

excedendo in peccatum exteriorum. Dicitur n. in litera, qd sequens pec-

cum redditum voluntarium ex voluntate præcedentis actus.

Ad confirmationem de amentibus & furiosis, dicitur p. quia abso-

lute loquendo ista fungit in genere involuntariorum, seu paenarum & ægritudinum, ideo simpliciter excusat a toto. An autè

si accideret huiusmodi defectus voluntarie, peccata sequentia

excusarentur à toto, licet diversa forte sit opinio, ratio tamen

conuincere videtur, quod idem fit de talium, & ebriorum voluntati

peccatis, hoc adiecio moderamine, quod furiosi & amores

poſſunt fieri voluntarie venialiter, vel mortaliter. Et si veniali-

ter tantum fierent, reliqua consequentia non excedent gratia

Lib. 22. c. 44.
tom. 6.

Eiusdem loco
nunc dubio,
In corpora.

D. 357. & 372.
§ 726.

ARTICL.
uitatem venialem. Ebrietas autem obliqui nisi mortaliter peccando incunabula nascit. ¶ Accedit ad hanc Aristoteles, in ethica nobis, sed causa eboriorum ignorantia appetitus, & orbitas corporales voluntatis.

QV AEST. CL.
De castitate, in quatuor articulo. Ad duos.

DEINDE considerandum est de castitate. ¶ Et primò de plausibili castitate.

¶ Secundò, De virginitate, quae est pars castitatis.

¶ Tertiò, De luxuria, quae est uitium oppositum.

¶ Circa primum queruntur quatuor.

¶ Primo, Vtrum castitas sit uitius.

¶ Secundò, Vtrum sit virtus generalis.

¶ Tertiò, Vtrum sit virtus distincta ab abstinentia.

¶ Quartò, Quomodo se habet ad pudicitiam.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum castitas sit virtus.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod Philosophus non dicit, quod mereatur graviorē ad maledictionē eboriorū, sed qd mereatur duplē maledictionē propter duplex peccatum. Vel pōt dicit, quod loquitur secundum legem cuiusdam Pitaci, qui, ut dicitur in 2. Politice, statuit quod ebrii si percuterent plus puniriētur quam sobrij, quia plures int̄iuriantur in quo vt Aristoteles dicit, * uidetur magis respexisse ad utilitatem, scilicet, ut cohieretur iniurię, quam ad ueniā, quam oportet habere de ebris propter hoc, quod non sunt sui compotes.

AD II. dicendum, qd ebrietas habet excusare peccatum nō ex parte qua est peccatum, sed ex parte defectus consequentis, ut dictum est.*

AD III. dicendum, quod eos cupienter nō totaliter ligationem, sicut ebrietas, nisi forte sit tanta quod faciat hominem insanire; & tamen passionem concupiscentię diminuit peccatum, quia leuius est ex infirmitate, qd ex malitia peccare.

ista non imputatur, ut peccatum deinceps peccatum ebrietatis.

¶ Super Quatuor art. castitatis, Articulus primus.

KI Nartie, i. 9. i. 51, in reponitione alienigenarum, quod quia violencia non posset esse contentus, sed corporis modo multa poterat, quod non occiperet. quod non occiperet. quod non perdiat castitas virtus sed in libato, & ad fecunditatem occurrat, sed si multa poterat, quod non occurret. quod non occurret.

¶ In eodem articulo in reponitione alienigenarum, i. de castitate, dicitur, quod non occiperet, & quod est in vno tenui velatior, & illumina. nec illuminato ad bonum occidenda est uitius uera, & sic Augustinus etiā.

¶ Masalias sequeatur, quod non occiperet.